

SOCIALISERINGSBANKEN

Efter trettio års socialdemokratiskt styre har vårt lands ekonomi bragts därefter att regeringen anser det nödvändigt att upprätta en statlig "utvecklingsbank".

Redan den i statsverkspropositionen föreslagna 500-miljonersfonden väckte förvåning och onda aningar. Förvåning, därför att om regeringen ansåg ett särskilt statligt kreditstöd nödvändigt till vissa industrigrenar eller vissa företag, kunde man likaväl följt hittills tillämpad praxis och begärt motiverade anslag härför av riksdagen i vart särskilt fall. Onda aningar, därför att förslaget att kreditstödet skulle undandragas riksdagens prövning och läggas i händerna på en junta inom regeringen visade att man hade mera och annat i sikte än att ge utsatta industrier en snabb och kortfristig hjälp till självhjälp.

I stället för att steg för steg avslöja vad man syftade till — hr Erlanders vanliga taktik — gav socialdemokraterna i slutet av januari offentlighet även åt den del av projektet, som hittills legat gömd i hrr Strängs och Wickmans byrå-lådor. Det politiska motivet härtill blir väl så småningom uppenbart.

Ett delmotiv är lätt att se. Regeringen vill tvinga på landet så mycket av socialistiska institutioner som möjligt före 1968 års val. Tiden dit är kort och det brådskar med "samhällets omvandling i socialistisk riktning". Därför kunde regeringen naturligtvis inte tänka sig varken att närmare utreda en fråga av denna utomordentliga storleksordning eller att organisera ett normalt remissförfarande. Hittills har det hört till traditionen i Sverige att regeringsförslag av mera genomgripande art förberetts genom noggrann sakprövning i kommittéer med allsidig parlamentarisk representation och därtill ytterligare belysts genom remisser. I den sista förtvivlade striden för enpartiherravälde kastar regeringen alla sådana hänsyn överbord.

Vi skall alltså begåvas med en utvecklingsbank — styrd av representanter för regeringen, för löntagarorganisationerna och för näringslivet. (Var majoriteten skall ligga är inte svårt att förstå!) Banken skall få 1 000 miljoner kronor i grundkapital och den skall få tillgång till allmänna pensionsfondens enorma tillgångar. Det är nu inte heller fråga om kortfristiga insat-

ser. Banken skall inrikta sig på längre sikt och den skall vara beredd att av sociala skäl taga större risker, än vad de hittills bestående bankerna enligt banklagen får göra. Denna beredskap till större risktagande skall motivera att den till skillnad från andra banker skall kunna gå in som delägare i företagen genom aktieköp eller få direkt andel i företagsvinst genom särskilda avtal i samband med kreditens lämnande. Redan större krediter av normal typ brukar medföra önskemål om insyn, dvs. styrelsrepresentation, från kreditgivarnas sida. Med de förutsatta extraordinära arrangemangen måste rimligen följa ett starkare krav på representation i företagsstyrelsen, så småningom även på rätt att utöva ett avgörande inflytande på valet av verkställande direktör och ekonomidirektör etc. I affärer är det som bekant så

att den som har pengarna och tager topprisken vill ha rätt att säga det sista ordet. Det är ju han som får betala först, om det går illa.

De företagsägare eller företagschefer, som nu tycker sig se nya möjligheter öppna sig för sina företag bör göra sig förtrogna med ett faktum. Hur förföriska de socialdemokratiska ledarnas tonfall än må vara och hur ärligt de än menar att stödja industrien i dess svåra läge inför den omstrukturering och förnyelse, som EEC och den accelererande tekniska utvecklingen nödvändiggör; hrr Sträng och Wickman är först och främst politiker, närmare bestämt socialister. Utvecklingsbanken är avsedd att bli ett socialistiskt maktinstrument. I dess verksamhet kommer politiska värderingar att bli utslagsgivande — icke ekonomiska.

OM remissdebatter

Summan är, att talträngt folk fått ett tillfälle att prata litet från levern, publiken har haft en rolig stund om också icke någon uppbygglig, och främlingar, som intet förstått av det hela, kunna allt efter deras informatorers sätt att se instrueras, att regeringen mötts av förtroende eller av motsatsen. Karnevalen före utskottsarbetets långa fasta är ändrad, harlekin och Pulcinella lägga av maskerna, riksdagsmännen vandra hem att sova, och sedan begynner den svenska parlamentarismen med träget "arbete" och kompromisser i utskotten, med detaljkritik av Kungl. Maj:ts propositioner, vilka stå sig väl eller icke alldeles oberoende av den oratoriska festlighet, som inleder riksdagssäsongen, och med då och då en liten intrig i korridorerna eller en "stor dag" i plenum för de talföra som ett angenämt avbrott i riksdagssejourens enahanda.

Svensk Tidskrift 1917